

Deloitte.

**Model jaarstukken
gemeente 2025**

Inhoudsopgave

1. Model jaarverslag	04
1.1. Programmaverantwoording	04
1.1.1 Programmaam/-nummer	04
1.1.2 Overzicht algemene dekkingsmiddelen	05
1.1.3 Overzicht overhead	06
1.1.4 Bedrag heffing vennootschapsbelasting	06
1.1.5 Onvoorzien	06
1.2 Paragrafen	07
1.2.1 Lokale heffingen	07
1.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	07
1.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen	08
1.2.4 Financiering	08
1.2.5 Bedrijfsvoering	09
1.2.6 Verbonden partijen	09
1.2.7 Grondbeleid	10
1.2.8 Openbaarheid	10
2. Model jaarrekening	11
21 Balans	11
22 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar	15
23 Toelichtingen	15
23.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	15
23.2 Toelichting op de balans per 31 december 2025	21
23.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2025	35
23.4 Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid	42
24 SiSa-bijlage bij de jaarrekening	43
25 Bijlage taakvelden	43
26 Rechtmatigheidsverantwoording van het college van Burgemeester en Wethouders	44

1. Model jaarverslag

Het jaar 2025 was

Hierna wordt via de programmaverantwoording en de paragrafen verantwoording afgelegd over de realisatie in 2025 van het bij de begroting 2025 voorgenomen beleid.

1.1. Programmaverantwoording

De programmaverantwoording bestaat ten minste uit (artikel 25, lid 1 BBV):

- De verantwoording over de realisatie van de programma's.
- Het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen.
- Het overzicht van de kosten van overhead.
- Het bedrag voor de heffing van de vennootschapsbelasting.
- Een toelichting op het gebruik van het geraamde bedrag voor onvoorzien.

De programmaverantwoording biedt per programma inzicht in (artikel 25, lid 2 BBV):

- De mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd, ten minste toegelicht aan de hand van de bij ministeriële regeling vast te stellen beleidsindicatoren.
- De wijze waarop getracht is de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken (met op basis van BBV-artikel 8, lid 3, aandacht voor de betrokkenheid hierbij van verbonden partijen);
- De gerealiseerde baten en lasten.

Per programma wordt een tabel opgenomen, die gespiegeld dient te zijn aan het programmaplan, zoals opgenomen in de begroting van hetzelfde boekjaar.

1.1.1 Programmanaam/-nummer

Algemeen

De doelstelling van dit programma was

Dit is vertaald naar de volgende concrete doelstellingen en daarbij passende activiteiten:

Concrete doelstelling	Beleidsindicatoren	Raming	Realisatie

Wat hebben wij bereikt?

Hier worden de doelstellingen geëvalueerd die in de beleidsbegroting zijn opgenomen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Hier wordt weergegeven welke activiteiten hebben plaatsgevonden in het afgesloten begrotingsjaar. Wederom analoog aan de corresponderende beleidsbegroting.

Wat heeft het gekost?

Per programma wordt het volgende overzicht¹ opgenomen:

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Baten
Lasten
Totaal saldo van baten en lasten
Toevoeging/onttrekking aan reserves
Gerealiseerd resultaat

De begrotingswijziging(en) en de oorzaken van het eventuele relevante verschil met de uiteindelijke realisatie kunnen hier nader worden toegelicht, in samenhang met datgene wat hiervoor vermeld is over de realisatie van de activiteiten.

Evaluatie rechtmatigheid (inclusief verwijzing naar de rechtmatigheidsverantwoording van het college), doelmatigheid en doeltreffendheid. Deze evaluatie kan natuurlijk ook onder de in dit kader genoemde paragrafen worden behandeld.

1.1.2 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Ook in de programmaverantwoording moet het overzicht Algemene dekkingsmiddelen worden opgenomen. Dit overzicht bevat ten minste een toelichting op de volgende onderwerpen:

- Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is
- Algemene uitkeringen
- Dividend
- Saldo van de financieringsfunctie
- Overige algemene dekkingsmiddelen
- Per aandachtsgebied kan een nadere beschouwing op de realisatie van het beleid worden gegeven

De financiële uitkomsten kunnen in het volgende overzicht worden gepresenteerd:

Algemene dekkingsmiddelen	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is			
Algemene uitkeringen			
Dividend			
Saldo van de financieringsfunctie			
Overige algemene dekkingsmiddelen			
Totaal			

¹ Het opnemen van de realisatie van het voorgaande boekjaar in het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening is op grond van het BBV niet verplicht en blijft in dit model verder buiten beschouwing.

1.1.3 Overzicht overhead

In de programmaverantwoording wordt inzicht gegeven in de kosten van overhead.

Overzicht overhead	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Overhead

Het overzicht kan nader worden gespecificeerd en toegelicht.

1.1.4 Bedrag heffing vennootschapsbelasting

In de programmaverantwoording wordt inzicht gegeven in het bedrag voor de heffing van vennootschapsbelasting.

Vennootschapsbelasting	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Lasten vennootschapsbelasting

1.1.5 Onvoorzien

In de programmaverantwoording wordt inzicht gegeven in het gebruik van het geraamde bedrag voor onvoorzien. De post onvoorzien kan per programma zijn geraamd, maar kan ook als één post in de begroting zijn opgenomen. De aanwending van de post onvoorzien kan in elk geval per programma en voor de andere onderdelen van de programmaverantwoording zichtbaar worden gemaakt, bijvoorbeeld in het volgende overzicht:

Gebruik onvoorzien	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Programma 1
Programma 2
Programma, etc.
Algemene dekkingsmiddelen
Overhead
Vennootschapsbelasting
Totaal onvoorzien

De (algemene) post onvoorzien vervalt, aangezien deze tussentijds wordt belast ten gunste van (de post onvoorzien van) een specifiek programma of ander onderdeel. Aan het einde van het begrotingsjaar vervalt een eventueel restant van de post(en) onvoorzien naar het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten (algemene dekkingsmiddelen).

In de kolom 'Realisatie begrotingsjaar' kan de vrijval van de posten onvoorzien per programma worden aangegeven. Als geen post onvoorzien per programma wordt gehanteerd, kan deze kolom vervallen.

1.2 Paragrafen

Artikel 26 BBV schrijft voor dat in het jaarverslag dezelfde paragrafen moeten worden opgenomen als die welke in de begroting zijn opgenomen. In dit hoofdstuk geven wij het kader aan waaraan de paragrafen minimaal dienen te voldoen. Volgens artikel 9 BBV zijn de volgende paragrafen verplicht, tenzij het desbetreffende aspect niet aan de orde is:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Openbaarheid

1.21 Lokale heffingen

De paragraaf over de lokale heffingen bevat op basis van artikel 10 BBV ten minste:

- a. De gerealiseerde inkomsten.
- b. Het gerealiseerde beleid ten aanzien van de lokale heffingen.
- c. Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van de tarieven van heffingen – die hoogstens kostendekkend mogen zijn – wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen, en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd.
- d. Een aanduiding van de lokale lastendruk.
- e. Een beschrijving van het gerealiseerde kwijtscheldingsbeleid.

De commissie BBV heeft in 2021 de notitie Lokale heffingen (belastingen, heffingen en rechten) gepubliceerd. Om het voorliggende Model jaarstukken compact te houden, verwijzen wij kortheidshalve naar deze notitie, waarin een aantal relevante stellige uitspraken en aanbevelingen is opgenomen.

1.22 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' dient op basis van artikel 11 BBV ten minste de volgende inhoud te bevatten:

- a. Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om de niet-begrote kosten te dekken.
- b. Een inventarisatie van de risico's waarvoor geen afdoende maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Hierbij dient bijvoorbeeld te worden gedacht aan: risico's in het kader van organisatieontwikkelingen, rechtmatigheid, afgesloten contracten, en het voldoen aan de formele voorschriften met betrekking tot het door de gemeente uitvoeren van regelingen.
- c. Het beleid over de weerstandscapaciteit en de risico's en de realisatie van dit beleid. Aanbevolen wordt om hierbij in te gaan op de middelen en mogelijkheden van de gemeente om risico's op te vangen, en ook op de wijze waarop de risico's worden beheerst, waaronder de processen en systemen waarmee de gemeente de risico's beheerst.
- d. Een kengetal voor de:
 - 1a. netto schuldquote;
 - 1b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
 2. solvabiliteitsratio;
 3. grondexploitatie;
 4. structurele exploitatieruimte; en
 5. belastingcapaciteit.
- e. Een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Kengetallen	2024	Begroting 2025	2025
Netto schuldquote
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Solvabiliteitsrisico
Structurele exploitatieruimte
Grondexploitatie
Belastingcapaciteit

Een toelichting op het bepalen van de kengetallen is te vinden in de Regeling vaststelling wijze waarop kengetallen worden vastgesteld en opgenomen in begroting en jaarverslag provincies en gemeenten.

1.23 Onderhoud kapitaalgoederen

De paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' bevat op basis van artikel 12 BBV ten minste de volgende kapitaalgoederen: wegen, riolering, water, groen, en gebouwen. In deze paragraaf dient inzicht te worden gegeven in de realisatie van het beleid ten aanzien van het onderhoud van kapitaalgoederen en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties ten opzichte van de begroting. Het gaat hierbij ook om het verlangde onderhoudsniveau, de (lange termijn) onderhoudsplanning voor alle belangrijke activa en het voorzieningenbeleid ter zake.

1.24 Financiering

In de paragraaf 'Financiering' dient op basis van artikel 13 BBV ten minste de realisatie van de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille te worden opgenomen. Daarnaast dient deze paragraaf inzicht te geven in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend, en de financieringsbehoefte.

Door artikel 4 van de Wet financiering decentrale overheden (Fido) dient gelijktijdig met het jaarverslag gerapporteerd te worden over de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. De volgende tabellen kunnen hiervoor gebruikt worden:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroot	Werkelijk	Vershil	Analyse
Omvang kasgeldlimiet				
Toegestane kasgeldlimiet				
In procenten van de grondslag				
in een bedrag				
Omvang vlottende korte schuld				
Opgenomen gelden korter dan 1 jaar				
Schuld in rekening-courant				
Gestorte gelden door derden korter dan 1 jaar				
Overige geldleningen, niet zijnde vaste schuld				
Vlottende middelen				
Contanten in kas				
Tegoeden in rekening-courant				
Overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar				
Toets kasgeldlimiet				
Totaal netto vlottende schuld (2-3)				
Toegestane kasgeldlimiet				
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)				

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroot	Werkelijk	Verschil	Analyse
Basisgegevens renterisiconorm				
Renteherzieningen op leningen o/g				
Betaalde aflossingen				
Renterisico (1 + 2)				
Begrotingstotaal jaar T				
Het bij min. regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
Regeling				
Renterisiconorm (5a+5b/ 100)				
Toets renterisiconorm				
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)				

1.25 Bedrijfsvoering

In de paragraaf 'Bedrijfsvoering' dient, op basis van artikel 14 BBV, inzicht te worden gegeven in:

- de stand van zaken van de bedrijfsvoering;
- de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering;
- informatie over de financiële rechtmatigheid;
- de maatregelen die worden ondernomen om rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden met betrekking tot de financiële rechtmatigheid te voorkomen.

Voor de stand van zaken en de realisatie van de beleidsvoornemens voor de bedrijfsvoering kan worden gedacht aan bijvoorbeeld:

- Investeringsbeleid
- Organisatiestructuur
- Administratieve organisatie
- Informatisering en automatisering
- Kansen en bedreigingen
- Personeelsbeleid

De commissie BBV heeft in 2021 de 'Notitie paragraaf bedrijfsvoering' (augustus 2021) gepubliceerd. Korthedshalve verwijzen wij naar deze notitie, waarin een aantal relevante stellige uitspraken en aanbevelingen is opgenomen.

Met ingang van verslagjaar 2023 neemt het college in de paragraaf Bedrijfsvoering op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en de afspraken met de gemeenteraad aanvullende informatie op over de financiële rechtmatigheid. Het college beschrijft in deze paragraaf welke acties zijn of worden ondernomen om de vermelde afwijkingen in de rechtmatigheidsverantwoording (hoofdstuk 2.6 in dit handboek) in de toekomst op te lossen of te voorkomen.

1.26 Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaot- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Een financieel belang is aanwezig wanneer een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement, dan wel als er financiële aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt (artikel 1 BBV). Een bestuurlijk belang is aanwezig als er zeggenschap bestaat uit hoofde van stemrecht dan wel een vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie.

De commissie BBV heeft in 2025 de 'Notitie verbonden partijen 2025' gepubliceerd. Korthedshalve verwijzen wij naar deze notitie, waarin een aantal relevante stellige uitspraken en aanbevelingen is opgenomen.

De paragraaf 'Verbonden partijen' bevat ten minste (artikel 15 BBV):

- De algemene visie op, evenals de beleidsvoornemens en de beleidsrealisatie van, de verbonden partijen. Dat kan bijvoorbeeld gaan over de uitgangspunten die worden gehanteerd bij het beantwoorden van de volgende vragen: wanneer er wel en wanneer er juist geen gebruik wordt gemaakt van verbonden partijen voor het realiseren van het beleid, welk type rechtspersoon (privaot- of publiekrechtelijk) wordt gebruikt en voor welk doel.

b. De lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:

1. Gemeenschappelijke regelingen;
2. Vennootschappen en coöperaties;
3. Stichtingen en verenigingen;
4. Overige verbonden partijen.

In de lijst van verbonden partijen wordt ten minste de volgende informatie opgenomen:

- a. De wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat op deze wijze wordt behartigd.
- b. Het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de omvang ervan aan het einde van het begrotingsjaar.
- c. De omvang van het eigen vermogen en van het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar.
- d. De omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar.
- e. De risico's, als bedoeld in artikel 11, lid 1b BBV (alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie), van de verbonden partij met het oog op de financiële positie van de gemeente.

Als bij het opmaken van de jaarrekening niet alle gegevens over de verbonden partijen bekend zijn, verdient het aanbeveling om de realisatiecijfers van het vorige boekjaar én de raming voor het huidige boekjaar te vermelden.

1.27 Grondbeleid

De paragraaf 'Grondbeleid' bevat op basis van artikel 16 BBV ten minste:

- a. Een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting.
- b. Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert.
- c. Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie.
- d. Een onderbouwing van de gerealiseerde winstneming.
- e. De beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Als er bij de waardering van de voorziening voor verliesgevende grondexploitaties niet wordt geopteerd voor de nominale waarde maar voor de contante waarde, wordt er een toelichting opgenomen waaruit het effect blijkt op de te verwachten resultaten voor de negatieve grondexploitaties.

Indien in de toelichting op de bouwgronden in exploitatie wordt verwezen naar de paragraaf 'Grondbeleid', in het kader van de financiële analyses, dan gelden hiervoor de verplichtingen volgens BBV artikel 52d, lid d, e en f. Voorgeschreven is het opnemen van een onderbouwing van de geraamde nog te maken kosten, de geraamde opbrengsten en het geraamde eindresultaat, en van de berekeningswijze die hiervoor is gehanteerd met een onderbouwing, inclusief de aannames die hieraan ten grondslag liggen.

1.28 Openbaarheid

In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet open overheid (Woo) is voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens over de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Deze begroting en jaarlijkse verantwoording vloeien voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

In de memorie van toelichting bij de Woo staat o.a. dat met dit artikel is beoogd een impuls te geven aan de actieve openbaarheid door voor te schrijven dat bestuursorganen in hun begroting en verantwoordingsverslag aan moeten geven hoe zij rekening houden met de bepalingen uit de Woo.

Daarnaast dienen gemeenten de openbaarheidsparagraaf Woo in de begroting en jaarrekening op te nemen in een afzonderlijke paragraaf, net zoals de in artikelen 9 en 26 van het BBV genoemde paragrafen. Bij de eerstvolgende wijziging zal het BBV hierop worden aangepast.

De paragraaf 'Wet open overheid' bevat op basis van artikel 3.5 van de Wet open overheid en artikel 16a BBV ten minste:

- a. Beleidsvoornemens over de uitvoering van deze wet.
- b. De wijze waarop toepassing is gegeven aan deze beleidsvoornemens (het gerealiseerde beleid).

2. Model jaarrekening

Het jaar 2025 was

Hierna wordt, via de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting, financiële verantwoording afgelegd over het in het jaar 2025 gerealiseerde beleid.

2.1 Balans

Posten met zowel per 31 december 2025 als per 31 december 2024 een saldo van € 0 en geen mutaties in 2024 en 2025 worden niet vermeld.

Balans per 31 december

ACTIVA (bedragen x € 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	∑	∑
• Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio		
• Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief		
• Bijdrage aan activa in eigendom van derden		
Materiële vaste activa	∑	∑
• Investerings met een economisch nut		
• Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven		
• Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut		
• In erfpacht uitgegeven		
Financiële vaste activa	∑	∑
• Kapitaalverstrekkingen aan: – deelnemingen – gemeenschappelijke regelingen – overige verbonden partijen		
• Leningen aan: – openbare lichamen – woningbouwcorporaties – deelnemingen – overige verbonden partijen		

ACTIVA**31-12-2025****31-12-2024**

(bedragen x € 1.000)

• Overige langlopende leningen		
• Uitzettingen in de Rijksschatkist met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
• Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
• Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
Totaal vaste activa	0	0

Vlottende activa

Vorraden	∑	∑
• Grond- en hulpstoffen		
• Onderhanden werk, waaronder bouwgronden inexploitatie		
• Gereed product en handelsgoederen		
• Vooruitbetalingen		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	∑	∑
• Vorderingen op openbare lichamen		
• Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen		
• Overige verstrekte kasgeldleningen		
• Uitzettingen in de Rijksschatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
• Rekening-courantverhouding met het Rijk		
• Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen		
• Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
• Overige vorderingen		
• Overige uitzettingen		
Liquide middelen	∑	∑
• Kassaldi		
• Banksaldi		

ACTIVA (bedragen x € 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Overlopende activa	∑	∑
<ul style="list-style-type: none"> De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van: <ul style="list-style-type: none"> – Europese overheidslichamen – het Rijk – overige Nederlandse overheidslichamen Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen 		
Totaal vlottende activa	0	0
Totaal generaal	0	0
Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969	0	0

PASSIVA (bedragen x € 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Vaste passiva		
Eigen vermogen	∑	∑
<ul style="list-style-type: none"> Algemene reserve Bestemmingsreserves Gerealiseerd resultaat 		
Vorzieningen	∑	∑
<ul style="list-style-type: none"> Vorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's Vorzieningen ter egalisering van kosten Vorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven Vorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is 		
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	∑	∑
<ul style="list-style-type: none"> Obligatieleningen Onderhandse leningen van: <ol style="list-style-type: none"> binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen binnenlandse banken en overige financiële instellingen binnenlandse bedrijven openbare lichamen overige binnenlandse sectoren buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren 		

PASSIVA (bedragen x € 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
• Door derden belegde gelden		
• Waarborgsommen		
• Vooruitontvangen bedragen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
Totaal vaste passiva		
Vlottende passiva	Σ	Σ
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
• Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen		
• Overige kasgeldleningen		
• Banksaldi		
• Overige schulden		
Overlopende passiva	Σ	Σ
• Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten en daaraan gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume		
• De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van de lasten van volgende begrotingsjaren, uitgesplitst naar de bedragen die zijn ontvangen van:		
– Europese overheidslichamen		
– het Rijk		
– overige Nederlandse overheidslichamen		
• Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen		
Totaal vlottende passiva	0	0
Totaal generaal	0	0
Gewaarborgde geldleningen	0	0
Garantstellingen	0	0

2.2 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

Omschrijving programma	Raming begrotingsjaar vóór wijziging			Raming begrotingsjaar ná wijziging			Realisatie begrotingsjaar		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma 1									
Programma 2									
Enzovoorts									
<i>Subtotaal programma's</i>
Omschrijving algemene dekkingsmiddelen:									
Lokale heffingen									
Algemene uitkeringen									
Dividend									
Saldo financieringsfunctie									
Overige algemene dekkingsmiddelen									
<i>Subtotaal algemene dekkingsmiddelen</i>
Gerealiseerde kosten overhead									
Vennootschapsbelasting									
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten
Toevoeging/onttrekking aan reserves:									
Programma 1									
Programma 2									
Enzovoorts...									
<i>Subtotaal mutaties reserves</i>
Gerealiseerd resultaat

2.3 Toelichtingen

2.3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad d.d. (...) de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie, zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten zijn slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het begrotingsjaar, zijn in acht genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot het verwerken van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat de algemene uitkering in de jaarrekening wordt opgenomen conform de laatste in het jaar gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de septembercirculaire van het boekjaar. *Indien de gemeente afwijkt van deze stellige uitspraak, dan voornoemde tekst opnemen en aanvullend toelichten welke circulaire en/of aanvullende informatie in de jaarrekening is verwerkt.*

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt, geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2025 van de commissie BBV het volgende. Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen op basis van de eigen Wmo-administratie. Probleempunt is dat, vanwege het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten, de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en de volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het door het CAK laten vaststellen van de eigen bijdragen, heeft de wetgever in feite bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en de volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over de omvang en de hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen, als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals in het voorgaande is toegelicht. De gemeente zal deze onzekerheid in de jaarstukken moeten noemen, ook al ligt de oorzaak ervan niet bij de gemeente.

Opnemen indien van toepassing: In de jaarrekening 2025 wordt het bedrag verantwoord dat in het verantwoordingsjaar aan opdrachten van het CAK is ontvangen (= kasstelsel). De reden hiervoor is dat er bij het CAK sprake is van achterstanden in het verwerken van de opgelegde en nog op te leggen eigen bijdragen, waardoor er geen betrouwbare schatting is te maken van de ultimo 2025 nog op te leggen en door gemeenten te ontvangen eigen bijdragen.

De personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Er is sprake van een formeel verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten: vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient er (waarschijnlijk) wel een verplichting te worden opgenomen.

Medewerkers kunnen op basis van de cao-gemeenten onder andere vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke verlofuren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke verlofuren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. De uren die zijn gespaard onder het verlofsparen verjaren niet. Conform de door de commissie BBV gepubliceerde [Nadere toelichting commissie BBV](#) moeten gemeenten een voorziening vormen voor alle categorieën bovenwettelijke verlofuren die in artikel 6.5 van de cao-gemeenten zijn benoemd.

Diverse personele lasten blijven echter ook in 2025 toegerekend aan de periode waarin de uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals de ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en de overlopende vakantiegeldaanvragen.

Facultatief: Financiële instrumenten zijn als volgt gewaardeerd: (invulling afhankelijk van de aard van het instrument dat wordt gehanteerd).

Algemene grondslagen voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van het door de gemeenteraad op <nader in te vullen datum> vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving. Evt. nader toelichten.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Algemeen

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen zijn in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62, lid 2 BBV).

Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio

De afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven gedurende de resterende looptijd van de betreffende geldlening.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in vijf jaar afgeschreven. De afschrijving vangt aan bij ingebruikneming van het hieraan gerelateerde materiële vaste actief.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Bijdragen aan activa van derden worden conform raadsbesluit d.d. xxx geactiveerd als ze individueel het bedrag van € xx te boven gaan. De bijdragen zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdrage, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

Algemeen

De materiële activa zijn gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschafkosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend, inclusief de direct toe te rekenen salariskosten. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen: een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze rente is geactiveerd.

Materiële activa kleiner dan € xxxx zijn niet geactiveerd, maar direct verantwoord als lasten in het boekjaar.

Het startmoment van de afschrijvingen is vastgelegd in de door de raad vastgestelde notitie/verordening d.d. (...). De afschrijvingen starten (beleid hier opnemen): 1. vanaf het begin van het jaar waarin het kapitaalgoed gereedkomt/verworven wordt (een volledig jaar afschrijving); of 2. medio het begrotingsjaar waarin het kapitaalgoed gereedkomt/verworven wordt (een half jaar afschrijving); of 3. vanaf het boekjaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereedkomt/verworven wordt; of 4. vanaf het moment van ingebruikname.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	40
Vervoermiddelen	5
Machines, apparaten en installaties	10
Overige materiële vaste activa	5 (inventarissen)
	3 (automatisering)

Let op: de genoemde afschrijvingstermijnen zijn indicatief bedoeld. De werkelijke verwachting van de gebruiksduur zal per actief moeten worden beoordeeld (en zo nodig worden bijgesteld). De systematiek van afschrijven (lineair, annuitair, e.d.) is vrij maar dient wel consistent te worden toegepast.

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden zijn op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Bij de waardering is, waar nodig, rekening gehouden met een (verwachte) duurzame waardevermindering.

Warme gronden onder 'Materiële vaste activa' (opnemen indien er sprake is van 'warme gronden')

Conform de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken' (2019) worden de gronden die zijn verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, opgenomen onder de materiële vaste activa (artikel 52, lid 1, onderdeel a BBV). Dergelijke gronden worden in de regel aangeduid als 'warme gronden'. Het hieraan toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan.

Gronden die zijn verworven met het oog op concrete ontwikkeling door de gemeente, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, mogen, voor wat betreft de toepassing van artikel 65, lid 1 BBV, worden gewaardeerd tegen de waarde volgens de toekomstige bestemming, mits op basis van de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken' (2019) en de [aanpassing van de voorwaarden warme gronden](#) wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- De gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd.
- De (toekomstige) bestemming(en)/functies (ontwikkeling) betreffende het plangebied dien(en)t goed onderbouwd te worden.
- De gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen dat die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid.
- De visie/het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of het Rijk.
- Periodiek (minimaal eens in de twee jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige woningbouwbestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels worden gedaan in het kader van riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere heffingen alsook voor rechten die op grond van artikel 229, lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. Deze verplichting geldt met ingang van het begrotingsjaar 2017. Dit houdt in dat alle investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan volgens de nieuwe methode moeten worden geactiveerd.

Door het invoeren van de nieuwe systematiek blijven er verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die vóór het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek, is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangegeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

In erfpacht uitgegeven gronden

Voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht zijn gewaardeerd tegen registratiewaarde. Eventuele afkoopsommen voor voortdurende contracten zijn verwerkt onder de langlopende schulden en vallen naar rato van de afkoopperiode vrij ten gunste van het resultaat.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn – tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is hierop een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van N.V.'s en B.V.'s (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs, zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

De obligatieportefeuille is gewaardeerd tegen de verwachte aflossingswaarde. Het verschil met de destijds betaalde verkrijgingsprijs is als transitorische (rente)post in de balans opgenomen. Dit verschil wordt in het resultaat opgenomen in de (gemiddeld) resterende looptijd tot aflossing/uitloting.

Van een deelneming is krachtens artikel 1, lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Flottende activa

Vorraden

Grond en hulpstoffen

Grond- en hulpstoffen zijn opgenomen tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, wordt er afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde.

Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en de kosten van bouw- en woonrijp maken), evenals een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en in de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de 'percentage of completion'-methode: de baten en lasten – en het daaruit voortvloeiende resultaat – worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd. Bij meerjarige projecten betekent dit dat de (verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze, maar een verplichting, die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het wel noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid en dient er winst te worden genomen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Indien er sprake is van winst, wordt deze berekend op basis van de eindwaarde van het project, conform de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019)' van de commissie BBV. Als de berekening van de tussentijdse winstneming volgens de 'percentage of completion'-methode leidt tot de conclusie dat er in eerdere jaren te veel winst is genomen, neemt de gemeente de eerder te veel genomen winst terug. Subsidiebatens en de daarbij behorende subsidiabele kosten bij grondexploitaties maken geen deel uit van de tussentijdse winstneming en worden verantwoord op het moment dat de subsidie volgens de subsidievoorwaarden is gerealiseerd.

De verliesvoorziening is (toegepaste methode voor bepalen verliesvoorziening opnemen):

1. Gewaardeerd tegen de nominale waarde. De voorziening tegen de nominale waarde is gelijk aan het resultaat van de grondexploitatiebegroting op eindwaarde.
2. Gewaardeerd tegen de contante waarde. Het te verwachten verlies op eindwaarde wordt door middel van de disconteringsvoet contant gemaakt. De disconteringsvoet is in het BBV voorgeschreven en bedraagt 2%.

Gereed product en handelsgoederen

Gerede producten zijn gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vooruitbetaling

Vooruitbetaalde bedragen zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

Vorderingen

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening is statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa zijn tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Eigen vermogen wordt gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vorzieningen

Vorzieningen zijn gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsregulatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarbij rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die hiervoor zijn geformuleerd. In de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen', die is opgenomen in het jaarverslag, is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Indien er sprake is van achterstallig onderhoud moet er direct een voorziening worden gevormd. Het is niet langer toegestaan om bij onvoldoende financiële middelen een termijn van vier jaar te hanteren voor het vormen van de voorziening. De reden hiervoor is het effect op de financiële kengetallen.

In geval van achterstallig onderhoud waarbij sprake is van kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties, wordt er op basis van artikel 44, lid 1a BBV een voorziening gevormd.

Er kan in geen van de voorkomende gevallen sprake zijn van een negatieve voorziening. Een onverwacht bij het opmaken van de jaarrekening gesignaleerde negatieve stand moet via een eenmalige last worden gedekt. Een tijdens het opmaken van de begroting gesignaleerde verwachte negatieve stand moet via het aanpassen van de toekomstige stortingen worden gedekt.

Vaste schulden

Vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer.

Verplichting voortvloeiend uit leasing

De waardering van de verplichting uit hoofde van de financial leasing van de vervoermiddelen vindt plaats tegen de contante waarde van de contractueel verschuldigde leasetermijnen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente zijn gewaarborgd, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

23.2 Toelichting op de balans per 31 december 2025

(bedragen x € 1.000)

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief
Bijdragen aan activa in eigendom van derden
Totaal

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar:

Omschrijving	Boek- waarde 31-12-2024	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boek- waarde 31-12-2025
Kosten afsluiten geldleningen, agio/disagio
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief
Bijdragen aan activa in eigendom van derden
Totaal

De belangrijkste investeringen staan in het hierna opgenomen overzicht vermeld. Per investering zijn aangegeven: het ter beschikking gestelde krediet, het daadwerkelijk bestede bedrag en het totaalbedrag dat tot en met het boekjaar ten laste van het krediet is gebracht.

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2025	Cumulatief besteed t/m 2025
Investering 1
Investering 2
Investering 3
Totaal

(Facultatief: Een eventuele nadere toelichting op deze investeringen en/of op eventuele overschrijdingen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Investeringen met een economisch nut
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut
In erfpacht uitgegeven gronden
Totaal

De Investerings met een economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Gronden en terreinen
Woonruimten
Bedrijfsgebouwen
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken
Vervoermiddelen
Machines, apparaten en installaties
Overige materiële vaste activa
Totaal

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop weer van de boekwaarde van de overige investeringen met een economisch nut:

	Boek- waarde 31-12- 2024	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2025
Gronden en terreinen
Woonruimten
Bedrijfsgebouwen
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken
Vervoermiddelen
Machines, apparaten en installaties
Overige materiële vaste activa
Totaal

Onder 'Bijdragen van derden' zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering. Onder 'Afwaarderingen' zijn de afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen vermeld.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen zijn in het hierna opgenomen overzicht vermeld.

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2025	Cumulatief besteed t/m 2025
Investering 1
Investering 2
Investering 3
Totaal

(Facultatief: Een eventuele nadere toelichting op deze investeringen en/of op eventuele overschrijdingen.)

Indien er 'warme gronden' zijn geactiveerd en gewaardeerd onder de materiële vaste activa conform artikel 52, lid 1, onderdeel a BBV:

'Warme gronden' worden vanaf boekjaar 2019 opgenomen onder de 'Materiële vaste activa, gronden en terreinen'. In de toelichting worden deze afzonderlijk vermeld als 'gronden, bestemd voor de gemeentelijke gebiedsontwikkeling en als zodanig toegelicht'. Gronden die vóór 2019 zijn verworven en die vanaf 2019 worden verantwoord als gronden bestemd voor de gemeentelijke gebiedsontwikkeling, blijven gewaardeerd tegen de bestaande boekwaarde.

Toegepaste afwaarderingen tot en met 2018 mogen niet worden teruggedraaid. In het geval er afwaardering heeft plaatsgevonden via een voorziening, kan de voorziening, en daarmee de waardering, worden aangepast.

De investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Gronden en terreinen
Woonruimten
Bedrijfsgebouwen
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken
Vervoermiddelen
Machines, apparaten en installaties
Overige materiële vaste activa
Totaal

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop weer van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

	Boekwaarde 31-12-2024	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2025
Gronden en terreinen
Woonruimten
Bedrijfsgebouwen
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken
Vervoermiddelen
Machines, apparaten en installaties
Overige materiële vaste activa
Totaal

Onder 'Bijdragen van derden' zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering.

Onder de 'Afwaarderingen' zijn de afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen vermeld.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen zijn in het hierna opgenomen overzicht vermeld.

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2025	Cumulatief besteed t/m 2025
Investering 1
Investering 2
Investering 3
Totaal

(Facultatief: Een eventuele nadere toelichting op deze investeringen en/of op eventuele overschrijdingen.)

De investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Gronden en terreinen
Woonruimten
Bedrijfsgebouwen
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken
Vervoermiddelen
Machines, apparaten en installaties
Overige materiële vaste activa
Totaal

Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek, wordt in het verloopoverzicht een scheiding aangebracht tussen het bedrag dat volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en het bedrag dat volgens een andere systematiek is verantwoord. De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut vertoont het volgende verloop:

	Boekwaarde 31-12-2024	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2025
Maatschappelijk nut vóór 2017
Gronden en terreinen
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken
Overige materiële vaste activa
Subtotaal
Maatschappelijk nut vanaf 2017
Gronden en terreinen
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken
Overige materiële vaste activa
Subtotaal
Totaal

Onder de 'Bijdragen van derden' zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan het betreffende actief. Onder de 'Afwaarderingen' zijn de afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen vermeld.

De aard en de omvang van de waardeverminderingen dienen te worden toegelicht.

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2024	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2025
Kapitaalverstrekkingen aan:						
• deelnemingen
• gemeenschappelijke regelingen
• overige verbonden partijen
Leningen aan:						
• openbare lichamen
• woningbouwcorporaties
• deelnemingen
• overige verbonden partijen
Overige langlopende leningen
Uitzettingen in de Rijks schatkist met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar
Uitzettingen in vorm van Nederlandse schuldpapieren met een looptijd langer dan 1 jaar
Overige uitzettingen met een looptijd Langer dan 1 jaar
Totaal

VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Gronen en terreinen
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie
Gereed product en handelsgoederen
Vooruitbetalingen
Totaal

Van de bouwgronden in exploitatie is het verloop gedurende het boekjaar als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2024	Investe- ringen	Opbreng- sten	Winst- uitname	Boekwaarde 31-12-2025	Voorziening verlieslatend complex	Balans- waarde 31-12-2025
Complex A
Complex B
Complex C
Totaal

	Boekwaarde 31-12-2025	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (nominale waarde)	Geraamd resultaat (contante waarde)
Complex A
Complex B
Complex C
Totaal

De onderbouwing van de nog te maken kosten is als volgt: ...

De onderbouwing van de nog te realiseren opbrengsten is als volgt: ...

Het geraamde eindresultaat en de berekeningswijze die hiervoor is gehanteerd, met een onderbouwing hiervan, inclusief de aannames die eraan ten grondslag liggen, zijn als volgt: ... (denk hierbij bijvoorbeeld aan het toelichten van de gehanteerde parameters)

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de toelichting op het programma en naar de paragraaf 'Grondbeleid'.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van 1 jaar of minder kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Boekwaarde 31-12-2025	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2025	Balanswaarde 31-12-2024
Vorderingen op openbare lichamen
Verstreckte kasgeldleningen aan openbare lichamen als bedoeld in artikel 1a van de WFDO
Overige verstreckte kasgeldleningen
Uitzettingen in de Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar
Rekening-courantverhouding met het Rijk
Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen
Uitzettingen in vorm van Nederlandse schuldpapieren met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar
Overige vorderingen
Overige uitzettingen
Totaal

De aard en omvang van de doorgevoerde dan wel geraamde waardeverminderingen van de leningen en vorderingen, bedoeld in artikel 63, achtste lid, van de vaste activa, bedoeld in artikel 65, eerste lid, en van de deelnemingen en voorraden, bedoeld in artikel 65, tweede lid, worden in de toelichting op de balans opgenomen.

Wat betreft de verantwoording over het schatkistbankieren worden in de toelichting op de balans vermeld:

- Het drempelbedrag voor het begrotingsjaar waarover verantwoording wordt afgelegd.
- Voor ieder kwartaal van dat jaar, het bedrag aan middelen, bedoeld in [artikel 2, vierde lid, van de Wet financiering decentrale overheden](#), dat in het kader van het drempelbedrag door de provincie onderscheidenlijk de gemeente buiten de Rijks schatkist is aangehouden.

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Op dagbasis buiten de Rijks schatkist gehouden middelen
Drempelbedrag
Ruimte onder drempelbedrag
Overschrijding van het drempelbedrag

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Kassaldi
Banksaldi
Totaal

EMU-saldo in de jaarrekening

EMU-saldo (artikelen 20 en 23 BBV):

- Het EMU-saldo van het vorige begrotingsjaar(T-1)5.
- De berekening van het geraamde bedrag over het begrotingsjaar en het jaar erop (T en T+1).
- De ontwikkeling van het EMU-saldo voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar (T+1, T+2, T+3).

Het EMU-saldo dient ook in de jaarstukken te worden opgenomen. Artikel 3 van het BBV vereist dat de begroting, de jaarstukken en de uitvoeringsinformatie een zodanig inzicht bieden dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd over de financiële positie en over de baten en lasten. Met name de raad moet in staat zijn zich een dergelijk oordeel te vormen. Deze stukken dienen dan ook getrouw, voor wat betreft de jaarstukken, duidelijk en stelselmatig alle baten en lasten weer te geven. Op dezelfde wijze dient in deze stukken inzicht te worden gegeven in de financiële positie. Daarbij schrijft artikel 4 van het BBV voor dat de indeling van begroting en jaarstukken identiek is, en bepaalt artikel 20, lid c BBV dat de uiteenzetting van de financiële positie onder meer bestaat uit de geprognosticeerde balans en het EMU-saldo.

De artikelen 3 en 4 van het BBV leiden dus tot de conclusie dat het EMU-saldo zowel in de begroting als in de jaarrekening moet worden opgenomen, op met elkaar vergelijkbare plaatsen.

Het EMU-saldo wordt bepaald op transactiebasis. Dit betekent dat het tijdstip van de onderliggende reële transactie (de levering van het goed of de dienst) relevant is voor het bepalen of een uitgave of inkomst relevant is voor het EMU-saldo en niet het moment van de betaling (kasstelsel) of het moment waarop de uitgaven en inkomsten als lasten of baten (moment van gebruik) worden genomen volgens het stelsel van baten en lasten, zoals geregeld in het BBV.

Aan elke reële transactie met derden is onlosmakelijk een financiële (tegen)boeking verbonden. Zo leiden de uitgaven aan loon tot een last in de exploitatie. Tegelijk betekent het uitbetalen van loon een afname van bijvoorbeeld de post 'liquide middelen' op de balans.

Als gevolg van dit directe verband tussen de reële en de financiële boeking kan het EMU-saldo op twee manieren worden berekend:

1. Via de reële transacties in de exploitatie en in de balans (de Iv3-berekening (via de categorie 'Informatie') en de EMU-enquête maken hier gebruik van).
2. Via de mutaties in de financiële activa en de financiële passiva op de balans.

De nota van toelichting op het BBV geeft aan dat de geprognosticeerde balans voor het begrotingsjaar en de meerjarenraming ten minste de posten bevat die nodig zijn voor het berekenen van het EMU-saldo.

Zie voor de verwerkingwijze ook de bijlagen 3 en 4 van de Notitie Geprognosticeerde balans en EMU-saldo: inzicht in de (meerjarige) financiële positie (2018).

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt worden weergegeven:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door de voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste komen van volgende begrotingsjaren
Totaal

De in de balans opgenomen voorschotbedragen die nog van de EU, het Rijk en de provincie(s) moeten worden ontvangen en die zijn ontstaan door de voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Saldo 31-12-2024	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2025
EU:				
Specifieke uitkering 1
Specifieke uitkering 2
Rijk:				
Specifieke uitkering 3
Specifieke uitkering 4
Provincie:				
Specifieke uitkering 5
Specifieke uitkering 6
Totaal

Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969:

	Saldo 31-12-2024	Af	Bij	Saldo 31-12-2025
--	---------------------	----	-----	---------------------

Toelichting op de totstandkoming en eventuele schattingen.

In het geval van in het kader van het faciliterend grondbeleid verhaalbare kosten wordt de volgende toelichting opgenomen in de jaarrekening:

Toelichting op de verhaalbare kosten zoals opgenomen onder de overige nog te ontvangen bedragen:

- Specificatie van de kosten die de gemeente heeft gemaakt en die in het kader van het faciliterend grondbeleid op basis van een overeenkomst kunnen worden verhaald op derden.
- Specificatie van de kosten die de gemeente verhaalt op basis van een exploitatieplan waarvoor inmiddels een vergunning is aangevraagd.

	Saldo 31-12-2024	Af	Bij	Saldo 31-12-2025
--	---------------------	----	-----	---------------------

Toelichting op de overige nog te ontvangen bedragen/nog te verrekenen kosten:

- Specificatie van de kosten die kwalificeren als voorbereidingskosten voor faciliterende exploitatieplannen of nog te sluiten anterieure overeenkomsten, mits is voldaan aan de voorwaarden volgens stellige uitspraak Q uit de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken' (2019).

	Saldo 31-12-2024	Af	Bij	Saldo 31-12-2025
--	---------------------	----	-----	---------------------

Toelichting op de overige nog te ontvangen bedragen/nog te verhalen kosten:

- Specificatie van de kosten die de gemeente verhaalt op basis van een exploitatieplan, maar waarvan de verrekening nog niet kan plaatsvinden, omdat er nog geen omgevingsvergunning is aangevraagd of omdat er nog geen posterieure overeenkomst is gesloten, voor zover wordt verwacht dat deze kosten binnen tien jaar nog verrekend kunnen worden.

	Saldo 31-12-2024	Af	Bij	Saldo 31-12-2025
--	---------------------	----	-----	---------------------

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Algemene reserve
Bestemmingsreserves
Gerealiseerd resultaat
Totaal

Het verloop gedurende het boekjaar is hieronder per reserve weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2024	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2025
Reserve A
Reserve B
Reserve C
Etc.
Totaal

Onder 'Bestemming resultaat' zijn de toevoegingen of onttrekkingen vermeld uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaande boekjaar. Onder de 'Afschrijvingen' zijn de verminderingen vermeld in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd.

De aard van en de reden voor iedere reserve dient vervolgens per reserve te worden toegelicht, evenals de mutaties die hebben plaatsgevonden. Desgewenst kunnen de mutaties daarbij worden afgezet tegen de ramingen ter zake. Bijvoorbeeld: De volgende reserves zijn bestemd ter dekking van de investeringen:

- Reserve A voor € XXXX ter dekking van investering A ad € XXX.
- Reserve B voor € XXXX ter dekking van investering B ad € XXX.

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen gedurende het boekjaar is opgenomen in onderstaand overzicht:

	Boekwaarde 31-12-2024	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2025
Voor verplichtingen, verliezen en risico's (art. 44.1a en 1b BBV):					
Voorziening A
Voorziening B
Ter egalisering van kosten (art. 44.1c BBV):					
Voorziening C
Voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven (art. 44.1d BBV):					
Voorziening D
Voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is (art. 44.2 BBV):					
Voorziening E
Etc.
Totaal

In de kolom 'Vrijval' zijn de bedragen opgenomen die ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn vrijgevallen. Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

De aard van en de reden voor iedere voorziening dient vervolgens per voorziening te worden toegelicht, evenals de mutaties die hebben plaatsgevonden. Desgewenst kunnen de mutaties daarbij worden afgezet tegen de ramingen ter zake.

Inherent aan schattingen is dat de werkelijke uitkomsten altijd in meer of mindere mate onzeker zijn. Het is daarom belangrijk om in de toelichting op de voorzieningen zoveel mogelijk gekwantificeerd te vermelden op grond van welke uitgangspunten de voorzieningen zijn berekend en welke onzekerheden hierop van toepassing zijn.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden met een looptijd langer dan 1 jaar is als volgt:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Obligatieleningen
Onderhandse leningen:		
• binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen
• binnenlandse banken en overige financiële instellingen
• binnenlandse bedrijven
• openbare lichamen
• overige binnenlandse sectoren
• buitenlandse instellingen
Door derden belegde gelden
Waarborgsommen
Overige leningen
Totaal

In het hierna opgenomen overzicht wordt het verloop in het boekjaar weergegeven van de vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar:

	Saldo 31-12-2024	Vermeer- deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2025
Obligatieleningen
Onderhandse leningen
Door derden belegde gelden
Waarborgsommen
Overige leningen
Totaal

De totale rentelast voor het jaar 2025 met betrekking tot de vaste schulden met een looptijd langer dan 1 jaar bedraagt € xxxxx.

VLOTTENDE PASSIVA

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar
Overlopende passiva
Totaal

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen netto vlottende schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden
Overige kasgeldleningen
Banksaldi
Overige schulden
Totaal

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van de lasten van volgende begrotingsjaren
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren
Totaal

De in de balans opgenomen ontvangen voorschotbedragen van de EU, het Rijk en de provincie(s) voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van de lasten van volgende begrotingsjaren kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Saldo 31-12-2024	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2025
EU:				
Specifieke uitkering 1
Specifieke uitkering 2
Rijk:				
Specifieke uitkering 1
Specifieke uitkering 2
Provincie:				
Specifieke uitkering 1
Specifieke uitkering 2
Totaal

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening worden gespecificeerd:

	Aard/om- schrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2024
Categorie A
Categorie B
Categorie C
Etc.
Totaal

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte garanties bestaat uit de volgende garantstellingen:

	Omschrijving	Garantiebedrag per 31-12-2025
Organisatie A
Organisatie B
Organisatie C
Organisatie D
Totaal

In 2025 is een bedrag van € xxx daadwerkelijk betaald uit hoofde van aanspraken op de verleende borg- en garantstellingen.

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. Hierna volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

- a. Huurovereenkomsten.
- b. 'Operational lease'-contracten.
- c. Wethouderspensioenen: Naar verwachting zullen gemeenten op termijn de verplichtingen inzake wethouderspensioenen overdragen aan een verzekeraar. Indien de gemeente niet voor alle zittende en gewezen wethouders een voorziening heeft getroffen, is er sprake van een niet uit de balans blijkende verplichting, ter grootte van het bedrag dat de gemeente t.z.t. zal moeten overdragen aan de verzekeraar, minus het bedrag aan voorzieningen. De omvang van de verplichting is nog niet te bepalen; dit is mede afhankelijk van het moment van overdracht, de afspraken ter zake (zoals het rentepercentage), etc.
- d.

Het BBV spreekt alleen over de niet uit de balans blijkende financiële verplichtingen. Voor het inzicht dat de jaarrekening dient te geven, kan het echter wenselijk of noodzakelijk zijn om ook belangrijke niet uit de balans blijkende financiële rechten te vermelden. Een voorbeeld hiervan is een meerjarige subsidie.

De commissie BBV doet de aanbeveling om meerjarige inkoopcontracten, die zouden moeten voldoen aan Europese aanbestedingsregels, maar dat niet doen, in de toelichting op de jaarrekening op te nemen bij de 'Niet uit de balans blijkende verplichtingen' voor het volle bedrag waarover het contract is afgesloten.

Financiële derivaten

Indien de gemeente financiële derivaten hanteert, wordt per derivaat vermeld:

- a. De naam en de rating van de financiële onderneming waarbij het derivaat is afgesloten.
- b. Het type en de belangrijkste kenmerken van het derivaat en de hoogte en looptijd van de financieringsbehoefte waaraan het derivaat kan worden toegerekend.
- c. In het geval van een niet-effectieve positie, als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel k van het BBV, in welk opzicht daarvan sprake is, de maatregelen die zijn genomen om die positie ongedaan te maken en de termijn die daarvoor naar verwachting nodig is.

Niet in de balans opgenomen recht voor gerealiseerde nog te verhalen kosten

Als de gemeente kosten verhaalt op basis van een exploitatieplan, maar de verrekening nog niet kan plaatsvinden doordat er nog geen omgevingsvergunning is aangevraagd of nog geen posterieure overeenkomst is gesloten én wanneer er geen zicht bestaat op een toekomstige verrekening.

2.3.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2025

De toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat ten minste:

- Voor alle onderdelen van artikel 27, eerste lid, een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de jaarstukken.
- Een overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien.
- Een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een totaalbedrag kunnen worden opgenomen.
- Een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.
- De informatie, bedoeld in de artikelen 4.1, eerste en tweede lid, en 4.2, eerste tot en met derde lid van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector.

Belangrijke verschillen tussen de realisatie en de begroting na wijziging moeten systematisch worden toegelicht voor ieder afzonderlijk onderdeel van het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

Programma 1

Hier wordt per programma de financiële uiteenzetting weergegeven, analoog aan het overzicht van baten en lasten, zoals dat is opgenomen in de financiële begroting van het desbetreffende jaar.

Per programma wordt het navolgende overzicht opgenomen. Uitgangspunt in dit voorbeeld is een programma zonder 'prioriteiten'-ramingen. Als die er wel zijn, dienen deze afzonderlijk zichtbaar te worden gemaakt. Dat kan door bijvoorbeeld de bovenste drie regels van het hierna opgenomen schema onder elkaar te herhalen voor de afzonderlijke budgetonderdelen.

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging	Incidenteel gerealiseerd in het boekjaar
Baten
Lasten
Totaal saldo van baten en lasten
Toevoeging/onttrekking aan reserves
Gerealiseerd resultaat

De belangrijkste verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:

-
-

Algemene dekkingsmiddelen

Lokale heffingen

De gemeente X kent de volgende niet-bestedingsgebonden gemeentelijke heffingen:

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging	Incidenteel gerealiseerd in het boekjaar
Onroerendezaakbelasting
Hondenbelasting
Toeristenbelasting
Forensenbelasting
Reclamebelasting
Precariobelasting
Etc.
Totaal

De belangrijkste verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:

-
-

Algemene uitkeringen

De verantwoorde algemene uitkeringen uit het Gemeentefonds zijn gebaseerd op de ten tijde van het opstellen van de jaarrekening bekende informatie.

De belangrijkste ontwikkelingen sinds de vaststelling van de laatste raming voor het boekjaar waren:

- De vrijval van de behoedzaamheidsreserve ad € XX
- Afrekeningen over voorgaande jaren, te weten:
 - 20yy
 - 20zz

Dividend

Verantwoord zijn de navolgende dividenden:

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging	Incidenteel gerealiseerd in het boekjaar
Bank Nederlandse Gemeenten
Nutsbedrijf X
Etc.
Totaal

Saldo financieringsfunctie

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging	Incidenteel gerealiseerd in het boekjaar
Baten
Lasten

Ter toelichting wordt het volgende vermeld:

Overige algemene dekkingsmiddelen

De gemeente rekent aan de diverse programma's rentelasten toe, zodat die programma's een integraal beeld geven van de kosten die met de uitvoering gemoeid zijn. Daarbij wordt ook rente gecalculeerd over het werkzame eigen vermogen van de gemeente. Aangezien de gecalculeerde rente over het eigen vermogen niet daadwerkelijk betaald hoeft te worden, vloeit deze terug in de gemeentelijke baten. De rente over de vrije componenten van het eigen vermogen wordt daarbij als algemeen dekkingsmiddel verantwoord.

Kosten overhead

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging	Incidenteel gerealiseerd in het boekjaar
Baten
Lasten

Heffing vennootschapsbelasting

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging	Incidenteel gerealiseerd in het boekjaar
Verschuldigde belasting over het boekjaar verrekend recht verliescompensatie
Lasten				

Onvoorzien

In de primitieve begroting is in het programmaeen post voor onvoorziene uitgaven opgenomen ad € XXX. De raming van deze post is gebaseerd op een bedrag van € XXX per inwoner. In het begrotingsjaar zijn de volgende begrotingswijzigingen ten laste van de onvoorziene uitgaven gebracht:

Onderwerp	Begrotingswijziging in raadsvergadering d.d.	Bedrag

Totaal

Bij deze begrotingswijzigingen wordt de volgende toelichting gegeven:

Een andere analyse van de aanwending van de post 'Onvoorzien' is die per programma, bijvoorbeeld als volgt:

Gebruik onvoorzien	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Programma 1
Programma 2
Programma 3, etc.
Algemene dekkingsmiddelen
Totaal onvoorzien

Overzicht incidentele baten en lasten

Op basis van het BBV is het verplicht om een overzicht van incidentele baten en lasten op te nemen, inclusief een toelichting daarop (zie H4 van de notitie 'Structurele en incidentele baten en lasten 2024' van de commissie BBV). In 2021 hebben de provincies gezamenlijk de 'Handreiking 2021: verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten' gepubliceerd. Of een post terecht als incidenteel is opgenomen in het overzicht van incidentele baten en lasten blijkt uit het geven van een goede toelichting. In deze handreiking zijn ter illustratie ook concrete voorbeelden van incidentele baten en lasten opgenomen. Korthedshalve verwijzen wij naar deze handreiking.

Hiervoor is reeds op diverse plaatsen via een kolom 'Incidenteel gerealiseerd in het boekjaar' aangegeven dat er sprake was van incidentele baten en lasten. Door de hierna opgenomen vergelijking tussen de realisatie van de incidentele baten en lasten en de begrotingscijfers ontstaat er (een totaal)inzicht in de feitelijke afwijking van datgene wat werd begroot en datgene wat alsnog - na het einde van het begrotingsjaar - bij het opstellen en analyseren van de jaarrekeningcijfers als een incidentele bate dan wel last is gesignaleerd.

Incidentele lasten	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Programma 1
Programma 2
Programma 3, etc.
Algemene dekkingsmiddelen
Totaal incidentele baten

Hierbij wordt de volgende toelichting gegeven:

Incidentele baten	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Programma 1
Programma 2
Programma 3, etc.
Algemene dekkingsmiddelen
Totaal incidentele lasten

Hierbij wordt de volgende toelichting gegeven:

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Toevoeging aan de reserves	Raming begrotingsjaar na wijziging	Waarvan structureel	Realisatie begrotingsjaar	Waarvan structureel
Programma 1
Programma 2
Programma 3, etc.
Algemene dekkingsmiddelen
Totaal

Hierbij wordt de volgende toelichting gegeven:

Informatie Wet Normering Topinkomens (WNT)

Publicatieverplichting beloningen regulier

Uit hoofde van de WNT moeten de bezoldigingen van alle topfunctionarissen (volgens de wet: gemeentesecretaris en griffier) worden verantwoord, ook als de norm niet is overschreden (dit geldt ook voor externe topfunctionarissen, ongeacht de duur van het dienstverband c.q. de periode van inhuur). Van de bezoldigingen van overige medewerkers is alleen een vermelding nodig bij het overschrijden van de norm.

Van elke topfunctionaris en van elke andere functionaris die in het betreffende jaar een totale bezoldiging heeft ontvangen die hoger is dan de maximale bezoldigingsnorm, moet de gemeente op grond van de WNT en artikel 28 BBV in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening het volgende opnemen:

- De functie of functies.
- De duur van het dienstverband in het verslagjaar, aangeduid met aanvangsdatum en einddatum.
- De omvang van het dienstverband in het verslagjaar.
- De beloning plus de onkostenvergoedingen.
- De voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn.
- De totale bezoldiging.
- Het individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum.
- Of er al dan niet sprake is van een (fictieve) dienstbetrekking.
- De naam van de topfunctionaris die tevens topfunctionaris is bij een andere WNT-rechtspersoon of instelling, alsmede de naam van de betreffende rechtspersoon of instelling.
- Een motivering voor het overschrijden van de maximale bezoldigingsnorm (dit geldt ook voor externe topfunctionarissen).

Van de topfunctionarissen moeten bovendien ook de namen openbaar worden gemaakt. Bij de niet-topfunctionarissen is dit niet verplicht en kan worden volstaan met het noemen van de functie(s).

De hiervoor genoemde gegevens worden ook vermeld voor het voorgaande boekjaar.

Indien de bezoldiging van een topfunctionaris € 2.100 of minder bedraagt, hoeven van deze topfunctionaris enkel de naam en de functie te worden vermeld.

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling [TABEL ALLEEN OPNEMEN INDIEN VAN TOEPASSING]

Gegevens 2025

bedragen x € 1	[NAAM 1]	[NAAM 2]	[NAAM...]
Functiegegevens	[FUNCTIE(S)]	[FUNCTIE(S)]	[FUNCTIE(S)]
Aanvang en einde functievervulling in 2025	[dd/mm] – [dd/mm]	[dd/mm] – [dd/mm]	[dd/mm] – [dd/mm]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	[0,000 - 1,0]	[0,000 - 1,0]	[0,000 - 1,0]
Dienstbetrekking?	[ja/nee]	[ja/nee]	[ja/nee]
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	[BEDRAG]	[BEDRAG]	[BEDRAG]
Beloningen betaalbaar op termijn	[BEDRAG]	[BEDRAG]	[BEDRAG]
Subtotaal	[SOM]	[SOM]	[SOM]
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	[INVULLEN]	[INVULLEN]	[INVULLEN]
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t./[BEDRAG]	N.v.t./[BEDRAG]	N.v.t./[BEDRAG]
Totale bezoldiging	[SOM]	[SOM]	[SOM]
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t./[INVULLEN]	N.v.t./[INVULLEN]	N.v.t./[INVULLEN]
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t./[INVULLEN]	N.v.t. [INVULLEN]	N.v.t./[INVULLEN]

Gegevens 2024

bedragen x € 1	[NAAM 1]	[NAAM 2]	[NAAM...]
Functiegegevens	[FUNCTIE(S)]	[FUNCTIE(S)]	[FUNCTIE(S)]
Aanvang en einde functievervulling in 2024	[dd/mm] – [dd/mm]	[dd/mm] – [dd/mm]	[dd/mm] – [dd/mm]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	[0,025 - 1,0]	[0,025 - 1,0]	[0,025 - 1,0]
Dienstbetrekking?	[ja/nee]	[ja/nee]	[ja/nee]
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	[BEDRAG]	[BEDRAG]	[BEDRAG]
Beloningen betaalbaar op termijn	[BEDRAG]	[BEDRAG]	[BEDRAG]
Subtotaal	[SOM]	[SOM]	[SOM]
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	[INVULLEN]	[INVULLEN]	[INVULLEN]
Totale bezoldiging	[SOM]	[SOM]	[SOM]

[Opnemen indien van toepassing:]

Voor elke hiervoor vermelde onverschuldigde betaling is een vordering ingesteld die is inbegrepen in de post 'Overige vorderingen' [OMSCHRIJVING VAN BALANSPOST, AANPASSEN INDIEN NODIG].

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12
[TABEL ALLEEN OPNEMEN INDIEN VAN TOEPASSING]

bedragen x € 1	[NAAM 1]		[NAAM 2]	
Functiegegevens	[FUNCTIE(S)]		[FUNCTIE(S)]	
Kalenderjaar	2025	2024	2025	2024
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	[dd/mm] – [dd/mm]	[dd/mm] – [dd/mm]	[dd/mm] – [dd/mm]	[dd/mm] – [dd/mm]
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	[AANTAL MAANDEN]	[AANTAL MAANDEN]	[AANTAL MAANDEN]	[AANTAL MAANDEN]
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	[INVULLEN]	[INVULLEN]	[INVULLEN]	[INVULLEN]
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum				
Maximaal uurtarief in het kalenderjaar	€ 235	€ 221	€ 235	€ 221
Maxima op basis van de normbedragen per maand	[BEDRAG1]	[BEDRAG2]	[BEDRAG1]	[BEDRAG2]
Individueel toepasselijk maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	[BEDRAG1 + BEDRAG2] óf indien dit lager is [aantal gewerkte uren x maximaal uurtarief]		[BEDRAG1 + BEDRAG2] óf indien dit lager is [aantal gewerkte uren x maximaal uurtarief]	
Bezoldiging				
Werkelijk uurtarief lager dan (gemiddeld) maximaal uurtarief?	[Ja]/[Nee, namelijk € ...]		[Ja]/[Nee, namelijk € ...]	
Bezoldiging in de betreffende periode	[BEDRAG]	[BEDRAG]	[BEDRAG]	[BEDRAG]
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	[SOM van bedrag 2025 en bedrag 2024 uit de bovenstaande cellen]		[SOM van bedrag 2025 en bedrag 2024 uit de bovenstaande cellen]	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t./[BEDRAG]		N.v.t./[BEDRAG]	
Totale bezoldiging, exclusief btw				
[SOM]				
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan ¹²	N.v.t./[BEDRAG] N.v.t./[REDEN]		N.v.t./[BEDRAG] N.v.t./[INVULLEN]	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t./[INVULLEN]		N.v.t./[INVULLEN]	

[OPNEMEN INDIEN VAN TOEPASSING:]

Voor elke hiervoor vermelde onverschuldigde betaling is een vordering ingesteld die is inbegrepen in de post 'Overige vorderingen' [OMSCHRIJVING VAN BALANSPOST AANPASSEN INDIEN NODIG].

Publicatieverplichting uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband

Volgens de WNT zal voor elke topfunctionaris (volgens de wet: gemeentesecretaris en griffier) moeten worden vermeld:

- De naam, functie of functies die tijdens het dienstverband zijn bekleed.
- Het jaar waarin het dienstverband is beëindigd.
- De omvang van het dienstverband in de laatste twaalf maanden voorafgaand aan de beëindiging van het dienstverband.
- De overeengekomen en in het boekjaar gedane uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband.
- Het individueel toepasselijk maximum inzake de uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband.

Zoals al eerder opgemerkt, is er voor de ontslagvergoeding van topfunctionarissen sprake van een maximumnorm, die niet mag worden overschreden.

Uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking [TABEL ALLEEN OPNEMEN INDIEN VAN TOEPASSING].

bedragen x € 1	[NAAM 1]	[NAAM 2]	[NAAM...]
Functiegegevens			
Functie(s) bij beëindiging dienstverband	[FUNCTIE(S)]	[FUNCTIE(S)]	[FUNCTIE(S)]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	[0,000 - 1,0]	[0,000 - 1,0]	[0,000 - 1,0]
Jaar waarin het dienstverband is beëindigd	[KALENDERJAAR]	[KALENDERJAAR]	[KALENDERJAAR]
Uitkering wegens beëindiging van het dienstverband			
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	[INVULLEN]	[INVULLEN]	[INVULLEN]
Individueel toepasselijk maximum	[INVULLEN]	[INVULLEN]	[INVULLEN]
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	[SOM]	[SOM]	[SOM]
Waarvan betaald in 2025	[INVULLEN]	[INVULLEN]	[INVULLEN]
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t./[BEDRAG]	N.v.t./[BEDRAG]	N.v.t./[BEDRAG]
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t./[BEDRAG] N.v.t. [REDEN]	N.v.t./[BEDRAG] N.v.t. [REDEN]	N.v.t./[BEDRAG] N.v.t. [REDEN]
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t./ [TOELICHTING]	N.v.t./ [TOELICHTING]	N.v.t./ [TOELICHTING]

[OPNEMEN INDIEN VAN TOEPASSING:]

Voor zover het onverschuldigde deel van elke hiervoor vermelde uitkering reeds tot betaling is gekomen, is er een vordering ingesteld, die is inbegrepen in de post 'Overige vorderingen' [OMSCHRIJVING VAN BALANSPOST AANPASSEN INDIEN NODIG].

2.3.4 Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

Omschrijving programma	Raming begrotingsjaar na wijziging			Realisatie begrotingsjaar			Begrotingsafwijking		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma 1
Programma 2
Enzovoorts....
Subtotaal programma's
Omschrijving algemene dekkingsmiddelen:									
Lokale heffingen
Algemene uitkeringen
Dividend
Saldo financieringsfunctie
Overige algemene dekkingsmiddelen
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen
Kosten overhead
Heffing vennootschapsbelasting
Totaal saldo van baten en lasten
Toevoeging/onttrekking aan reserves									
Programma 1
Programma 2
Enzovoorts....
Subtotaal mutaties reserves
Gerealiseerd resultaat

Analyse begrotingsafwijkingen

Eerder is ook reeds per programma en voor de algemene dekkingsmiddelen ingegaan op de verschillen tussen de realisatie en de begrotingscijfers voor en na wijziging. Bij dit totaaloverzicht wordt aanvullend nog de volgende toelichting gegeven:.....

Analyse begrotingsrechtmatigheid programma's

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening moet een analyse worden gemaakt van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening (artikel 28, onderdeel a BBV). Deze verplichte analyse is ook prima geschikt voor het analyseren van de begrotingsrechtmatigheid. De 'Kadernota Rechtmatigheid 2025' van de commissie BBV en het door de raad vastgestelde controleprotocol dienen hierbij als handvat.

Hieronder wordt per begrotingsafwijking geconcludeerd of de afwijking wel of niet meetelt in het oordeel van het college voor de rechtmatigheidsverantwoording:

Begrotingsafwijking	Bedrag	Conclusie ¹	Motivering van de conclusie
1	€		
2	€		
3	€		
Etc.			

Analyse begrotingsrechtmatigheid investeringskredieten

Wij hebben de investeringskredieten en de uitputting hiervan beoordeeld. De investeringen hebben plaatsgevonden binnen de hiervoor door de raad geautoriseerde kredieten en zijn daarmee rechtmatig tot stand gekomen. Voor meer informatie en details verwijzen wij naar ...

De volgende kredieten zijn overschreden. Wij geven hierbij een nadere toelichting op de rechtmatigheid van de bestedingen: TABEL O.I.D. INVOEGEN Voor meer informatie en details verwijzen wij naar ...

24 SiSa-bijlage bij de jaarrekening

Jaarlijks dient, met een bijlage bij de jaarrekening, verantwoording te worden afgelegd over de besteding van een aantal specifieke uitkeringen aan de verstrekkers van deze uitkeringen. In deze bijlage zijn hiertoe een aantal kengetallen c.q. bedragen opgenomen. De exact in te vullen gegevens per regeling worden door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties via de website van het ministerie beschikbaar gesteld.

25 Bijlage taakvelden

Op grond van artikel 66 dient de gemeente in de jaarrekening een verplichte bijlage 'Taakvelden' op te nemen. De realisatie van het totaaloverzicht van de baten en lasten per taakveld is integraal en omvat dezelfde totaalbedragen als de begroting, onderscheidenlijk de jaarstukken. Voor het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten worden hetzelfde verdelingsprincipe en dezelfde indeling gebruikt als voor het overzicht van de ramingen. U kunt het onderstaande voorbeeld gebruiken voor het opstellen van het overzicht 'Taakvelden'. Overigens schrijft het BBV niet expliciet voor dat in de bijlage de begrotingscijfers dienen te worden opgenomen; deze zijn daarom optioneel. Wij raden u aan om, conform de indeling van de programmarekening, ten behoeve van het inzicht van de gemeenteraad de begrotingscijfers wel op te nemen.

Taakvelden gemeenten	Begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil begroting na wijziging met realisatie		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0. Bestuur en ondersteuning												
0.1 Bestuur												
0.2 Burgerzaken												
Etc.												

Voor het complete taakveldoverzicht verwijzen wij u naar "[Taakvelden gemeenten \(findo.nl\)](https://findo.nl)", zijnde <https://findo.nl/content/taakvelden-gemeenten>.

Toelichting op het verdelingsprincipe waarmee de taakvelden over de programma's zijn verdeeld:

.....

¹ Hier de conclusie opnemen van de begrotingsafwijking. Overschrijdingen van de begrote lasten zijn per definitie onrechtmatig, maar kunnen wel of niet acceptabel zijn (afhankelijk van de met de gemeenteraad gemaakte afspraken). Overschrijdingen van de begrote lasten en baten, en overschrijdingen van de begrote baten kunnen wel of niet rechtmatig zijn, afhankelijk van de vraag of deze afwijkingen al dan niet tijdig aan de gemeenteraad zijn gemeld (en eventueel afhankelijk van de met de gemeenteraad gemaakte afspraken). Uit de 'Motivering van de conclusie' moet blijken op basis van welke overwegingen deze conclusie gerechtvaardigd is.

2.6 Rechtmatigheidsverantwoording van het college van Burgemeester & Wethouders

Per 1 januari 2023 is de Wet versterking decentrale rekenkamers (Wvdr) in werking getreden. Met deze wetswijziging is onder andere de verplichting ingevoerd voor het college van Burgemeester & Wethouders (hierna: college) om een rechtmatigheidsverantwoording op te stellen als onderdeel van de jaarrekening. Het college legt in de jaarrekening zelf verantwoording af over de mate waarin zij in het boekjaar rechtmatig heeft gehandeld. Het college gebruikt hiervoor de voorgeschreven teksten van de Commissie BBV zoals opgenomen in bijlage 1 van de Kadernota rechtmatigheid 2025.

Rechtmatigheidsverantwoording van het college van Burgemeester & Wethouders

Verantwoordelijkheid van het college van Burgemeester & Wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In de rechtmatigheidsverantwoording licht het college toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met de door de gemeenteraad vastgestelde kaders zoals de begroting, gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de gemeenteraad op <nader in te vullen datum> vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag, omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de gemeenteraad bepaald en bedraagt <nader in te vullen %> van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € <nader in te vullen bedrag>. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € <bedrag invullen> bedraagt. Dit is lager/hoger dan de daarvoor gestelde grens van € <bedrag invullen>. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € <bedrag invullen> acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

<optioneel opnemen overzicht paragraaf 4.2.2 Kadernota rechtmatigheid 2025 Commissie BBV> De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Begrotingscriterium	
1A. Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door de gemeenteraad vastgesteld autorisatieniveau)	€ 2,0 mln.
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€ 1,5 mln.
2. Ongeautoriseerde reservemutaties <veelal zijn dit ook fouten voor het getrouwe beeld van de jaarrekening, die het college in de jaarrekening kan aanpassen>	€ 0,0 mln.
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de gemeenteraad zijn gemeld (hangt af van de intern vastgelegde spelregels in bijvoorbeeld de financiële verordening ex art. 212 Gemeentewet over de planning & controlcyclus, budgetafwijkingen, budgetoverheveling etc.).	€ 0,7 mln.
<i>Totaal begrotingsonrechtmatigheden</i>	<i>€ 4,2 mln.</i>
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	€ 1,8 mln.
Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden (De niet-acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk hier in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.)	€ 2,4 mln.
Voorwaardencriterium	
5. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed (inhoudelijk hier toelichten en in de paragraaf bedrijfsvoering))	€ 4,5 mln.
M&O criterium	
Geen bevindingen.	
Totaal van onrechtmatigheden	€ 8,7 mln.
Waarvan acceptabel	€ 1,8 mln.
Waarvan niet-acceptabel	€ 6,9 mln.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2025 van de commissie BBV en op basis van de afspraken van het college met de gemeenteraad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke acties hij heeft ondernomen of gaat ondernemen om de vermelde afwijkingen in de toekomst op te lossen of te voorkomen.

Onder Deloitte wordt verstaan één of meer van Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten (tezamen, de "Deloitte organisatie"). DTTL (hierna ook te noemen "Deloitte Global") haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten zijn juridisch gescheiden en onafhankelijke entiteiten, die elkaar niet kunnen verplichtingen of binden ten aanzien van derden. DTTL en iedere DTTL member firm en aan hen verbonden entiteit is aansprakelijk voor hun eigen handelen en nalaten, en niet voor het handelen of nalaten van een andere entiteit. DTTL verleent geen diensten aan cliënten. Raadpleeg www.deloitte.com/about voor meer informatie.

Deloitte levert toonaangevende audit- en assurance-, belasting- en juridische diensten, consulting, financial advisory, and risk advisory diensten aan bijna 90% van de Fortune Global 500® en duizenden particuliere bedrijven. Onze professionals leveren meetbare en blijvende resultaten die het vertrouwen van het publiek in kapitaalmarkten helpen versterken, klanten in staat stellen te transformeren en bloeien, en de weg wijzen naar een sterkere economie, een meer rechtvaardige samenleving en een duurzame wereld. Voortbouwend op zijn meer dan 175-jarige geschiedenis, omvat het bereik van Deloitte meer dan 150 landen en gebieden. Ontdek hoe de meer dan 415.000 mensen van Deloitte wereldwijd een impact maken die ertoe doet op www.deloitte.com.

Deze communicatie bevat louter algemene informatie en noch DTTL, noch haar wereldwijde netwerk van member firms of aan hen verbonden entiteiten verleent door middel van deze communicatie professioneel advies of diensten. Voordat u een beslissing neemt of actie onderneemt die van invloed kan zijn op uw financiën of uw bedrijf, dient u een gekwalificeerde professionele adviseur te raadplegen. Geen enkele entiteit in de Deloitte organisatie is verantwoordelijk voor enig verlies dat wordt geleden door een persoon die op deze communicatie vertrouwt.